

עיתון התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 303

קרח תשע"ג

מבואר, שכל מאתים וחמשים האנשים נהנו מממונו של קרח, ומעתה אין להתפלא עליהם מנין לפקחים הללו לבוא לשטות זו, מאחר שהיו משוחדים, ומקרא מלא הוא: "כי השחד יעור פקחים" (שמות כג, ח), אבל קרח שהיה פקח ועיניו לא סומאו מחמת שוחד, עליו ישנה שאלה "מה ראה לשטות זו".

"בקר וידע ה' את אשר לו" (טז, ה)

מעשה באדמו"ר אחד שהיו לו שני בנים, האחד חכם וירא אלקים, גדוש בתורה ובחכמה, והשני - לא נודע בחכמתו וביראתו. נהו החסידים אחרי הבן החכם, והבן השני - נחמץ לבו. פנה אל אביו והתאונן על מצבו.

אמר לו אביו: "ומה יכול אני לעשות, כלום יכול אני לאלץ את החסידים לדבוק במי שאין לבם חפץ?!"

בוקר אחד בא הבן השני אל אביו ובשר לו בהתרגשות כי בלילה חלם בשנתו, ובחלומו הוא רואה שהמוני חסידים מקיפים אותו ודבקים בו...

אמר לו אביו: "אלו היו המוני חסידים חולמים שאתה רבם - ניחא, אך כאשר אתה הוא זה שחלמת שהם חסידיך - כלך לך מחלומות שוא..."

כדבר הזה - אומר **רבי משה גלאנטי** בספרו **"משל ומליצה"** - היה אצל קרח. ראה קרח לנגד עיניו היאך משה נבחר להנהיג את ישראל וכולם נוהים אחריו, ואלו קרח עצמו למרות היותו ראוי לגדולה - נותר לבדו. ואז הזה בדמיונו, ובחלומו כאלו הוא מתמנה לשררה על ישראל.

אמר לו משה: "בקר וידע ה' את אשר לו" - הקץ מחלומך ותוכח שאך חלום שוא הוא זה ואינך שר ומנהיג בישראל...

"ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל" (טז, לג)

כתוב במסכת סנהדרין קח ע"א: עדת קרח אינה עתידה לעלות, שנאמר: 'ותכס עליהם הארץ' - בעולם הזה, ויאבדו מתוך הקהל' - לעולם הבא.

מבואר, שקרח ועדתו הם מאלו שאין להם חלק לעולם הבא.

ומובא בספר **"יקרא דאורייתא"** בשם **רבי יחיאל קראם** שהקשה: מהו המיוחד בעדת קרח דוקא שהצרכו חז"ל לומר שאין להם חלק לעולם הבא, והלא לכל דור המדבר אין חלק לעולם הבא, ועדת קרח היו חלק מדור המדבר?

ותרץ, שלאנשי דור המדבר אין חלק לעולם הבא, חוץ מן הלויים, שהרי הם לא היו בחטא. וקרח נמנה על עדת הלויים. לכן הוצרכו חז"ל לומר שאף קרח אין לו חלק בעולם הבא.

"ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי" (טז, א)

מהי אותה לקיחה שלקח קרח?

דרשו רבותינו ז"ל (סנהדרין קט ע"ב): "שלקח מקח רע לעצמו".

בספר **"ילקוט חמישאי"** מובא בשם **"ברוך אברהם"** - שלקיחה זו פרושה: שהרע נדבק עם שמו, שכן כאשר נוסף על חשבון הגימטריה של 'קרח' את התבה 'רע' נקבל 'מחלקת'...

ה"תפארת יהונתן" מבאר על דרך ההלצה, שהלקיחה הרעה הזו היא השם הרע שנכרך תמיד בשמו, על אף שלמעשה היה קרח חכם גדול וגם עשיר מופלג.

דוקא בשל חכמתו ועשרו היה קרח בטוח שהוא ראוי לנשיאות, אך כתוצאה מן המחלוקת שעשה, כל אדם בימינו שיש לו מחלוקת עם אדם גדול ממנו אומר בלבו: "אני כקרח שהיה אדם גדול..." ומקח רע הוא שכל שפל אומר לדורות שהוא כקרח...

מלבד זאת, מרגלא בפי הבריות לומר על כל מי שהוא בעל מחלוקת שהוא קרח... ואין ספק כי בזיון גדול יש בכך לקרח, שהיה מצד עצמו מיוחס, חכם ועשיר.

"ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי... ואנשים מבני

ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה" (טז, ב)

ברש"י: וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר: בשבילו אני נמלט.

בספר **"ילקוט חמישאי"** הביא בשם **האדמו"ר מסאטמר זצ"ל**:

יש להתפלא: מדוע לא שאלו חז"ל גם על מאתים וחמשים האנשים שהיו פקחים "מה ראו לשטות זו", והרי להם לא היה חשבון שמגיעה להם נשיאות כמו שהיה לקרח (כמבאר ברש"י), וגם לא ראו שתצא מהם "שלשלת גדולה" כמו שראה קרח, ועליהם, אפוא, מתעוררת לכאורה ביתר שאת התמיהה מה ראו לשטות זו!

שמעתי בשם **רבי מאיר חדש זצ"ל**, שבאר זאת על פי מה שאמרו חז"ל (סנהדרין נב ע"ב): "למה תלמיד חכם דומה לפני עם הארץ? בתחילה דומה לקיתון של זהב, ספר הימנו - דומה לקיתון של כסף, נהנה ממנו - דומה לקיתון של חרס, כיון שנשבר - שוב אין לו תקנה". וכתב רש"י זצ"ל: "משום דאירי בעדת קרח נקט לה, שהיו תלמידי חכמים, כדכתיב: 'נשיאי עדה קריאי מועד אנשי שם', ועל שם שפתם אותו רשע כשנהנו מממונו, הקלו בעיניו להשיאם ולהחזיק ידו במחלקת ולמרד בהקב"ה", עכ"ל.

"ויהיו המתים במגפה ארבעה עשר אלף ושבע מאות מלבד המתים על דבר קרח" (יז, יד)

מדוע מתו במגפה ארבעה עשר אלף ושבע מאות? מסביר ה"משך חכמה": יעקב אבינו צוה כי לאחר מותו ישאו כל בניו את מטתו, מלבד לוי. מדוע לוי לא ישא את המטה? מפני שלאחר הקמת המשכן ישא לוי את ארון הקדש, ולפיכך אין זה מן הראוי שישא את המטה.

היוצא מן הדברים הוא, כי כבר יעקב אבינו צוה בצואתו ששבט לוי יהיה השבט הקדוש. ועתה, כאשר קמו מעם ישראל אנשים לחלוק על כהנתו של שבט לוי, וטענו: **"רב לכם, כי כל העדה כלם קדשים"**, (טז, ג), למעשה הם חלקו על דעתו על יעקב אבינו וצוואתו.

ומשום כך מתו ארבעה עשר אלף ושבע מאות, שהם מאה פעמים שנות חייו של יעקב, שחי מאה ארבעים ושבע שנים (בראשית מז, כח).

ולפי זה מובן היטב מה שהדגיש הכתוב, כי ארבעה עשר אלף ושבע מאות המתים במגפה, היו **"מלבד המתים על דבר קרח"**, כי רק אלו מתו בסיבת המחלוקת על צוואתו של יעקב המקדשת את שבט לוי. אולם המתים עם קרח, לא חלקו על קדושת שבט לוי, אלא רק על הכהונה הגדולה שנתנה לאהרן.

"וישמע משה ויפל על פניו" (טז, ד)

מבואר ברש"י: שכבר זה בידם סרחון רביעי: חטאו בעגל - ייחל משה, במתאוננים - ייתפלל משה, במרגלים - ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים, במחלקתו של קרח נתרשלו ידיו.

כלומר, משה רבנו ראה שהוא כבר לא יכול להתפלל עליהם.

והרב יהודה לייב לזרוב בספרו **"מטה יהודה"** כתב, שמשה רבנו לא התפלל על קרח ועדתו משום שעשה לעצמו את החשבון הבא:

קרח הרי טוען שאני רמאי, לא ה' ציווני לעשות את המעשים הללו אלא עשיתים מדעתי. אבל אני יודע את האמת שהקב"ה כן ציווני לעשותם, וכיון שכך, כאשר קרח מבזה אותי ויורד לחיי, הקב"ה ודאי כועס עליו וגם יעניש אותו כנראה.

מה בכחי לעשות? להתפלל על קרח. אולם הוא הרי ימשיך הלאה לבזות אותי, ואז מה יקרה? הקב"ה יכעס עליו עוד יותר, כי יאמר: הוא מתפלל עליך ואתה ממשיך לבזותו!?

אמר אפוא משה: רחמנות על קרח, מוטב שלא אתפלל עליו, כדי שה' לא יכעס עליו יותר.

"המעט מכם כי הבדיל... ובקשתם גם כהנה" (טז, ט-ו) מדוע טוען משה רבנו כלפי קרח על כך שהוא רוצה להיות גם כהן? האם קימת בעיה כלשהי ברצון להיות בדרגה גבוהה יותר?

מתרץ הרב יהודה קוריאט, מחכמי מוגדור, שמשה אמר לקרח: הלא אין אתה מתכוון לשם שמים ברצונך להיות כהן, שהרי במשנה כתוב (אבות פ"ב מ"א): **"שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות"**, ואם כן, מי אמר לך שתפקיד הכהונה נחשב בשמים יותר מתפקיד הלוי?

אלא, שבאמת אינך יודע דבר על כך, וכל מה שמניע אותך הוא הכבוד שיש בכהונה והעובדה שלהיות כהן נשמע יותר טוב מלהיות רק לוי, נמצא, שאינך מתכוון לשם שמים במחלוקת הזו.

את הדברים הללו עלינו להשיב אל לבנו אנו – פעמים רבות אנו נוטים להיות משהו אחר ואיננו מרוצים ממה שאנחנו, אך מי יודע, אולי בשמים גדול השכר שנקבל על התפקיד שלנו, יותר מן התפקיד האחר שבו אנו חושקים!?

באחד הימים הגיעה שאלה כואבת מאחת המדינות אל הרב שטינמן שליט"א: שני תלמידי חכמים פתחו ישיבה ביחד, אולם במשך הזמן תפס אחד מן השותפים לעצמו יותר ויותר מקום בחלק הרוחני, והשאיר לחברו את כל עסוקי הגשמיות.

שגר האדם שנדחק לענייני הכספים של הישיבה שאלה ובה בקש לדעת: מה עליו לעשות כעת?

השיב הרב שטינמן: עליו לוותר, ובודאי זה קשה מאד, אבל עצם זה שכל הזמן הוא צריך להלחם עם עצמו ולעבוד על המידות שלו, יגרם לו להתעלות.

והוסיף והקשה: מה יהא על התורה שחסרה לו, משום שאינו עסוק בה כל כך, וגם אינו זוכה להרביץ תורה?

נענה הרב שטינמן: בעולם הזה ודאי השני מתעלה יותר ממנו, אבל למעלה, בעולם האמת, הוא יזכה להיות גבוה הרבה יותר בתורה, ויתקיים בו כפשוטו מאמר חז"ל (פסחים נ ע"א) **"עליונים למטה ותחתונים למעלה"**.

אמת, כאן יותר נוצץ להיות ראש ישיבה, אבל התפקיד שלו הוא יותר משתלם לעולם הבא.

"ועבד הלוי הוא" (יח, כג)

מהי תוספת המלה "הוא"?

באר המהרי"צ דושינסקי: בחז"ל מבאר שלעתיד לבוא גם הבכורים יחזרו לעבודה.

ומדוע כיום הבכורים אינם משרתים? - כי עדיין לא הגיע זמן הגאולה. זמן הגאולה יגיע כשיהיה השם שלם והכסא שלם.

ואלו אותיות חסרות מהשם ומהכסא? מהשם - אותיות ו' ה', ומהכסא - האות א', שהם ביחד "הוא".

זהו שאומר הכתוב: **"ועבד הלוי הוא"** - בינתים רק הלוי משרת ולא הבכור, כי עדיין אין לנו את ה"הוא" - אין השם שלם ואין הכסא שלם.

